

EKİM AYI MECLİS TOPLANTISI - 27.10.2021 -

**Sayın Başkan,
Değerli Meclis Üyeleri**
Sizleri Yönetim Kurulumuz ve kendi adıma saygıyla selamlıyorum.
Ekim ayı meclis toplantımıza hoş geldiniz.

Değerli Meclis Üyeleri

2021 yılının son çeyreğine iyi ve umut verici bir başlangıç yapamadık. Ekonomimizin birinci ve ikinci çeyrek büyümeleri yıllık olarak alışık olmadığımız ölçüde yüksek ilan edilmişti. Buna sevinirken önceki çeyreğe göre büyümelerimizin giderek yavaşladığına da dikkat çekmiştik. Bu gidişatın sürdürülemez olduğunu ve ancak yatırım iklimini iyileştirerek işleri tekrar yoluna koyabileceğimizi belirtmiştik. Buradan dile getirdiğimiz tüm tespitlerin ve önerilerimizin tek bir amacı bulunmaktadır. O da, hepimiz için sürdürülebilir bir gelecek hazırlamaya destek olmaktır.

Her alanda sürdürülebilirliğin hayati önemini gündemde tutmak amacıyla Antalya Ticaret Borsası olarak 2021 yılını, sürdürülebilirlik ana fikri üzerine kurguladık. Hemen her faaliyetimizi, sürdürülebilirlik esaslarıyla gerçekleştirdik. Hayatın olağan akışı içine sürdürülebilirlik esasları girene kadar da bu davranışımızdan vazgeçmeyeceğiz. Çünkü geleceğimizi; anlık kararlara ve dalgalanmalara göre kurgulamak istemiyoruz. Öngörülebilirliği olan bir döneme geçtiğimizde biliyoruz ki, döviz kurları, faizler ve enflasyon; sürdürülebilir büyüme için uygun yatırım iklimine destek olacaklardır. Biz bunu biliyoruz çünkü onu yaşadığımız dönemler oldu. Şimdilerde ne dünya ne de ülkemiz aynı koşullarda değil ama her koşulda öngörülebilirliği sağlamak hepimizin görevidir.

Değerli Arkadaşlar,

Sizlere güncel bir örnek vereyim; geçen yıl Eylül ayında ortalama ticari kredi faizi %14 civarında idi. Ondan 3-4 ay önce ise %8-9 düzeyindeydi. Geçen ay itibarıyla ortalama ticari kredi faizleri %22'den verilmektedir. Son 14 ayda %8'den %22'ye yükselen faiz oranları sadece büyüme amaçlı kredi talebini kısmıyor. Ondan daha önce ve tehlikeli olarak borç çevirme gücünü felç ediyor. İnsanlar; %8-9'dan aldığı krediyi hangi güçle %22'den çevirebilir ki! Sürdürülemezliğin sadece bir boyutu olan bu durumu düzeltmek için faizleri düşürmek önemlidir. Ekonomik gerçeklerle bağdaşmayan faiz indirimlerinin ise beklenen iyileşmeleri sağlamadığı gibi daha büyük sorunlara yol açtığını önceki deneyimlerimizden bilmekteyiz.

Merkez bankamızın son faiz indirimlerinden sonra döviz kurlarındaki hızlı yükselişler hepimizin malumudur. Bu yükselişler bizi üç aşamalı bir darboğaza götürmektedir.

- Öncelikle ithalata dayalı girdilerinden dolayı ciddi maliyet artışlarıyla karşı karşıya kalmaktadırlar.
- Ardından yeni maliyetli ürünlere talep daralmaktadır.
- Sonra da artan enflasyondan dolayı zorunlu yüksek faiz artışlarının gelmesiyle talep bir kez daha daralmaktadır.

Toplumsal gelirin benzer oranda artmamasıyla geniş halk kesimlerinin düşen alım gücü, talebi daha da daraltmaktadır. Bu açmaza bir kez daha düşmemeliyiz.

Kamu bankalarımızın kurumsal kredi ve konut kredi faizlerini düşürmeye başlaması, bir taraftan kurumsal ve konut arzı kesimlerinde nispi rahatlama sağlarken diğer taraftan da daha geniş kapsamda bir faiz düşüşü beklentisi yaratmaktadır. Bütün bu girişimler, doğal olarak yüksek enflasyon beklentisini de körüklemektedir.

Yüksek enflasyonun geniş halk kesimleri ile 2 milyondan fazla mikro ve KOBİ nitelikli işletmeler üzerinde reel fakirleşmeye yol açtığını yaşayarak biliyoruz. Bu yüksek enflasyon belasına asla alışmamalıyız ve normalleştirmemeliyiz.

Kentimiz ve sektörümüz açısından bu durum çok daha önemlidir. Çünkü bizler turizm, tarım ve ticaret üzerine kurulu bir kent ekonomisine sahibiz. Uzun yıllar, Türkiye ortalamasıyla eşdeğer bir tüketici enflasyonuna sahiptik. Hatta turizmin ve tarımın, ortalamanın üzerinde iyi geçtiği 2019 yılında bile kentimiz enflasyonu bu özelliğini kaybetmemiştir. Ancak 2020 yılı Kasım ayından itibaren kentimiz enflasyonunun sürekli olarak ülke ortalamasının üzerinde seyrettiğini görmekteyiz. Bu yükseklik özellikle Haziran ayından beri daha da artan bir eğilim içerisine girmiştir.

Öyle ki ülkemiz ortalama enflasyonunun %15 üzerinde bir enflasyon yaşamaktayız. Bu fark 2005 yılından beri hiçbir dönemde görmediğimiz ölçüde yüksek bir farktır. Bir taraftan böylesine rekor bir nispi yükseklikle enflasyona maruz kalıp reel olarak fakirleşirken diğer taraftan da katma değer payımız azalmakta olduğu için yine reel olarak fakirleşmekteyiz.

Son dönemdeki kişi başına turizm gelirlerinde 500 doların altına düştüğümüz yazılmaktadır. Kentimizin turizm payının sadece işçilik, gıda tedariki ve tesis bakım-onarım gelirlerinden oluşmasına razı olmayıp mutlaka payımızın daha da yaygınlaştırılması ve artırılması için etkili çalışmalar yapmalıyız.

Kendi sektörümüz olan tarımda, enflasyonun daha da fakirleştirici etkilerini uzun süredir yaşıyor ve bunu dile getiriyoruz. TÜİK'in açıkladığı son verilerle yaptığımız bu ayki tarım enflasyonu değerlendirmesinde de belirttiğim gibi tarımsal girdi enflasyonu %29 düzeyindedir. Tarımsal üretici fiyatları ise aynı dönemde %25 artmıştır. Yani sadece Ağustos ayında tarım kesimi en az %16 fakirleşmiştir. Bu durum; son 7 yılın 2'si hariç her yılında fakirleşme olarak gerçekleşmiştir.

Değerli Üyeler,

TÜİK verilerine baktığımızda bu dönemde tarımsal girdi fiyatlarındaki artış

- Gübre %67,
- İlaç %12,
- Enerji %22,
- Yem %31 ve
- Tarımsal yatırım maliyetleri %30 olarak ilan edilmiştir.

Tarımda en çok kullandığımız gübrelere baktığımızda ise:

- Üre yıllık olarak %238,
- Potasyum nitrat %97
- 20 20 gübre %163 ve
- Yem ise ortalama %84

arttı.

Başta enerji olmak üzere tüm bu girdiler tamamen dışa bağlıdır ve dövizdeki her yükseliş doğrudan maliyetlere yansımaktadır. Bizler üretirken önümüzü göremez hale geldik. Öyle ki bugün aldığımız hiçbir ürünü yarın kaç liradan alacağımızı ve hangi maliyetle üreteceğimizi bilmiyoruz. Enflasyon deyince akla her ne kadar tüketici enflasyonu gelse de zincirin en başına baktığımızda üretici enflasyonunu hesap etmeden bu işin içinden çıkamayız.

Üretim maliyetlerindeki artışların ancak bir bölümü kaçınılmaz olarak tüketici fiyatlarına yansıtılabilmektedir. Kaldı ki üretici yüklendiği maliyetlerin yarısını bile tüketiciye yansıtamamaktadır. Maliyetlerin büyük bir bölümü uzunca bir süredir olduğu gibi üreten kesimin üzerindedir.

Değerli Arkadaşlar,

Antalya'mızın merkezinden en uç mahallesine ve sokağına kadar doğrudan nüfuz eden tarımsal faaliyetler büyük ölçüde mikro ya da KOBİ niteliğindeki üretici ve ticaret erbabları tarafından gerçekleştirilmektedir.

Bu ölçek, dış etkilere karşı genellikle savunmasızdır. Bunları reel olarak fakirleşmeye mahkum ederseniz kaçınılmaz şekilde tarımsal faaliyetlerden çekilmek zorunda kalırlar. Bu dönemde en çok önemsememiz gereken konu bu kesimleri reel olarak fakirleştirmeden faaliyetlerini yapmalarını sağlamaktır.

Bu dönemde karar vericilerimizin ve politika yapıcılarımızın tarımsal birinci görevi bu olmalıdır. Aksi halde tarımdan kopuşları durduramayacağız!

Tarımsal ihracatımız son dönemde artmaktadır. İnsanlarımız tarımda kalmanın yolunu bu ihracata bağlamış durumdadırlar. Ancak fiyat rekabetine ve sezon geçişi avantajlarına bağlı ihracatımız, içeride üretim kapasitesi artışı olmadan yapılmaya devam ederse sürdürülebilirliği olmayacaktır. Bu gidişat, bir taraftan içeride tarımsal enflasyonu artırma etkisi yaratırken diğer taraftan da tarımsal ihracat ölçüğümüzü güdük bırakmaya devam edecektir.

Dokuz aylık tarımsal ihracat performansımıza baktığımızda ülkemizdeki %21'lik artışa karşı kentimizin %38'lik artış kaydetmiş olması sevindiricidir. Bu artışta yaş sebze meyvenin payı geçmiş döneme göre azalmıştır. Buna rağmen yaş sebze meyve ihracatımız geçen yıla göre ilk dokuz ayda miktarda ve tutarda %13 civarında artmıştır. Yaş sebze miktarı %25 artarken ihracat tutarı %22 artmış yaş meyve ihracat miktarı ise geçen yıla göre % -3 azalırken tutarda %2'lik artış yaşanmıştır. Özetle belirtmek gerekirse yaş sebzemizin birim fiyatı 2020 yılında 82 cent'den 2021 yılında 80 cent'e düşmüştür. Yaş meyde ise 95 cent olan birim fiyatımız 1 dolara yükselmiştir.

Değerli Arkadaşlar,

Sektörümüz, uzun yıllardır hem kentimiz hem de ülkemiz için stratejik konumdadır. Bunu 2008 yılından beri her fırsatta yazılı ve sözlü olarak ifade edip nelerin yapılması gerektiğini açıklıyoruz. Özellikle son iki yıldır sektörümüzün stratejik konumunu anlamayan kalmadı diye düşünüyorum. Ancak son açıklanan rakamlar, sektörümüzün yarattığı katma değer hala istenen yönde büyümesine işaret etmemektedir. Aksine katma değer pastamız; dışa bağımlı girdi yapımız dolayısıyla giderek küçülmektedir.

Bu durum güncel rakamlarla gözlemlendiği gibi açıklanan ekonomik büyüme rakamlarında da kendisini göstermektedir. Sektörümüzün büyüme sorunu, 2021 yılı ikinci çeyreğinde kendisini vahim düzeyde göstermiştir. Son 24 yılın ortalama ikinci çeyrek büyümesinden %25 daha düşük büyüeyebilen sektörümüzün acilen büyüme ivmesinin artırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü önümüzdeki dönem, tüm dünyada tarımsal üretim ve ticari faaliyetlerin birincil stratejik alan olarak kabul edilip hareket edileceği bir dönem olacaktır. Bu gidişatta önemli bir yer almak zorunluluğumuz bulunmaktadır. Bu gidişata duyarsız ve çaresiz kalmamız düşünülmemelidir.

Değerli Arkadaşlar,

Neredeyse her meclis toplantımızda ve bulunduğum her ortamda gündeme getirdiğim “Yeşil Mutabakat”la ilgili Paris İklim Anlaşması bu ay başında Türkiye Büyük Millet Meclisi’imizce onaylanmıştır. Böylece ülkemiz anlaşmayı imzalayan 192. ülke olarak resmi bir taraf olmuştur. Bu taraf olma sonucunda da Dünya Bankası’na ülkemizin uyumu için 3,1 milyar avroluk kredi sağlanacaktır. Bu fonun doğru kullanımının geleceğimiz için çok önemli olduğunu bu fırsatla paylaşmak isterim.

Bu yıl; iklim değişikliğine uyum, karbon ayak izi ve yeşil mutabakat ile ilgili Borsa ve Tarım Konseyi olarak sekiz panel düzenledik. Önümüzdeki ay “Yeşil Mutabakat Yolunda Antalya’da Tarımsal Atık Yönetimi” isimli dokuzuncu panelimizi düzenleyeceğiz. Sizleri ve sektörümüzde bulunan herkesi bu panelleri takip etmeye davet ediyorum. Panellerimizi Borsamızın @antalyaborsa Youtube hesabımızdan takip edebilirsiniz.

Değerli Meclis Üyeleri

11.YÖREX hakkında kısaca bilgiler paylaşarak sözlerimi tamamlamak isterim.

- 76 il ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nden; 113 oda ve borsa, 16 kalkınama ajansı, 83’ü kadın kooperatifi olmak üzere 150 kooperatif ile toplam 650’nin üzerinde katılımcının yer almıştır.
- 5 günde 342 bin 496 kişi ziyaret etmiştir.
- E-ticaret siteleri ve perakende zincirleriyle katılımcılar arasında 1000’in üzerinde iş görüşmesi gerçekleşmiştir.
- Coğrafi işaretlerle ilgili seminer düzenlenmiştir.
- E-ticaret sitelerince bilgilendirici eğitimler yapılmıştır.

Bu fırsatla sürdürülebilirliğin önemine tekrar dikkat çekmek istiyorum. Coğrafi işaretli yöresel ürünlerimizin ekonomiye kazandırılmasının öneminin her geçen gün daha geniş kesimlerce fark edilmesinde etkisi büyük olan YÖREX’in düzenlenmesinde emeği geçen ve bizlere destek olan herkese teşekkür ediyorum.

Antalyamız Ekim ayında kültür sanat faaliyetlerinin yoğun olarak yaşandığı canlı bir şehir oldu. 58.Altın Portakal Film Festivali, 6.Kaleiçi Old Town Festivali, 11. Antalya Kitap Fuarı 11.YÖREX ve Antalya Kadın Kooperatifleri Festivali’nin yanı sıra Antalya Ticaret ve Sanayi Odamız tarafından “Şairler Neden Resim Yapar” başlıklı serginin açılması şehrimizi hareketlendiren önemli etkinliklerimizdi.

Düzenlenen etkinliklerde binlerce insan şehrimize gelerek Antalya'yı yakından tanıma fırsatı buldu. Ülkemizin vitrini Antalya'nın tarımın, turizmin ve ticaretin yanı sıra sanatsal ve kültürel etkinliklerle anılması son derece memnuniyet vericidir. Bu tür etkinliklerin artırılmasını, yıl boyuna yayılmasını ve daha çok insanımızı kucaklamasını diliyorum.

Sözlerimi burada tamamlarken bağımsızlığımızın sembolü olan Cumhuriyet Bayramımızı şimdiden kutluyor, büyük önderimiz Mustafa Kemal ATATÜRK'ü ve aziz şehitlerimizi rahmet ve şükranla anıyorum.

Saygılarımla,

Ali ÇANDIR
Yönetim Kurulu Başkanı

